

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 270/2011-151

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 20. októbra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti MUDr. J. B., R., RNDr. J. B., K., t. č. Česká republika, a Ing. P. B., V., právne zastúpených advokátom JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99, za účasti Okresného súdu Košice-okolie, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. J. B., RNDr. J. B. a Ing. P. B. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99 konať bez zbytočných prietahov.

3. MUDr. J. B., RNDr. J. B. a Ing. P. B. priznáva finančné zadost'učinenie, každému v sume 12 000 € (slovom dvanásťtisíc eur), ktoré je im Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice-okolie je p o v i n n ý uhradiť MUDr. J. B., RNDr. J. B. a Ing. P. B. trovy konania v sume 567,46 € (slovom päťstošesťdesiatšedem eur a štyridsaťšesť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. D. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2009 doručená sťažnosť MUDr. J. B., R., RNDr. J. B., t. č. Česká republika, a Ing. P. B., V. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

a) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99,

b) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“)

- v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co/30/90 a jeho uznesením z 28. februára 1990,
- v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Nc/40/90 a jeho uznesením z 30. júla 1990,
- v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Nc/56/96 a jeho uznesením z 30. decembra 1996,
- v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoD/7/06 a jeho uznesením z 3. augusta 2006,
- v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoD/9/06 a jeho uznesením z 3. augusta 2006,
- v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoD/17/2007 a jeho uznesením z 28. apríla 2007,

ako aj

c) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo/32/09 a jeho uznesením z 24. februára 2010.

Predmetom označených konaní je/bolo rozhodovanie o dedičstve (a súvisiacich otázkach) po poručiťke E. T., rod. B., na ktoré si uplatňujú nárok tak závetní dedičia (sťažovatelia), ako aj zákonní dedičia (A. T., rod. J., JUDr. D. T., Ing. Z. S., rod. T.).

Podstatou sťažnosti sťažovateľov bolo namietané porušenie ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach a napadnutými uzneseniami týchto súdov, predovšetkým v súvislosti s doterajšou dĺžkou dedičského konania, ktoré začalo v roku 1985.

Pôvodne bola vec vedená Štátnym notárstvom T. pod sp. zn. D 869/85. Krajský súd rozhodol uznesením z 30. júla 1990 o postúpení veci Štátnemu notárstvu Košice-vidiek a v súčasnosti je vec vedená okresným súdom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99. Od začatia dedičského konania až dosiaľ okresný súd a ďalšie v ich veci konajúce sudy rozhodovali v zásade len o procesných otázkach súvisiacich s dedičským konaním, a nie vo veci samej. Sťažovatelia namietajú, že dedičské konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99 nie je ani po uplynutí 26 rokov právoplatne skončené a ich právna neistota ako dedičov nie je odstránená.

Sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd rozhodol o porušení nimi označených práv a aby im priznal finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy každému v sume 36 500 €, a uplatnili si aj úhradu trov konania, ktorú im má okresný súd, krajský súd a najvyšší súd uhradiť v sume vyčíslenej ich právnym zástupcom.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľov ešte pred jej predbežným prerokovaním vyjadril aj okresný súd vo svojom prípise doručenom ústavnému súdu 6. mája 2010. Okrem chronológie konania, ktorá sa v zásade zhoduje s chronológiou urobenou ústavným súdom na základe predloženého spisu, uviedol, že „z *prehľadu spisu*

vyplýva, že dĺžka konania je spôsobená neochotou účastníkov konania spolupracovať pri riešení najmä rozsahu hnutelných vecí, ktoré by mali byť prejednané v dedičskom konaní a taktiež sústavné napádanie vykonaných procesných úkonov rôznymi odvolaniami“.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil dôvody na jej odmietnutie v časti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99, a preto prijal sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľov odmietol.

Na výzvu ústavného súdu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie okresný súd svojim prípisom z 2. augusta 2011 oznámil, že nepovažuje za potrebné doplniť svoje vyjadrenie k sťažnosti a zároveň súhlasí s tým, aby ústavný súd v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

Právny zástupca sťažovateľov predložil ústavnému súdu 30. augusta 2011 vyjadrenie k uzneseniu o prijatí sťažnosti a k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom uviedol:

«... V sťažnosti sme opísali nie len to, že kedy a aké „úkony“ vo veci boli vykonané, ale zároveň sme namietali tie, ktoré nesmerovali k odstráneniu našej právnej neistoty. V sťažnosti namietame nesprávne činnosti okresného súdu v konaní vrátane tých, pri ktorých štátny orgán zo skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery, alebo pri ktorých na zistený skutkový stav aplikoval nesprávnu právnu normu, resp. konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval. V sťažnosti sme objasnili kontra lege postup štátneho orgánu v konaní a tým sme poukazovali na porušenie základného práva na prejednanie našej veci v primeranom čase. Predmetná sťažnosť obsahuje naše námietky nakoľko nesprávne činnosti okresného súdu odporujú príkazu ústavnej normy a boli a sú s nimi spôsobené zbytočné prietahy v konaní sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99.

Jednoznačne namietame hore uvedené tvrdenie okresného súdu, v zmysle ktorého dĺžku konania pripíše na vrub nám, účastníkom konania.

Tvrdíme, že zbytočné prietahy aj „pri riešení rozsahu hnutelných vecí“ boli spôsobené nesprávnymi činnosťami štátneho orgánu v konaní. Jednoznačne je treba namietat' contra lége postup štátneho orgánu, keď ten bez toho pristúpil k súpisu aktív a pasív dedičstva, aby predtým previedol v súlade s príslušnými ustanoveniami O. s. p. vyporiadanie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Ustanovenie par. 175m O. s. p. ukladá súdnemu komisárovi zistiť poručiiteľkin majetok a jeho dlhy a následne vykonať súpis aktív a pasív dedičstva. Má vychádzať pritom z výsledkov predbežného šetrenia, zo správ a listín, ktoré si zadováži súdny komisár podľa par. 128 O. s. p., zo zhodných údajov účastníkov a v neposlednom rade z rozhodnutia podľa par. 1751 ods. 3 O. s. p., t. j. z rozhodnutia súdu o vyporiadaní spoločného majetku manželov. ... Súpis aktív a pasív dedičstva bez predchádzajúceho vyporiadania spoločného majetku manželov (okrem toho, že nezodpovedá procesným predpisom) je nesprávnou činnosťou aj z hľadiska procesnej ekonómie, nakoľko len po vyporiadaní je známe, že zo spoločného majetku čo patrí do dedičstva. Pri takejto nesprávnej činnosť štátny orgán poruší zdravú procesnú ekonómiu tým, že dedičské konanie záťažuje zbytočnými úkonmi, a navyše aj od účastníkov konania požaduje vykonať zbytočné úkony, zrejme splnenie ktorých pre nich zo zákona nie je záväzné. Poukazujeme na to, že napriek hore uvedeným sme štátnemu orgánu v dedičskom konaní poskytli požadovanú súčinnosť. ... Zo spisu vyplýva aj to, že konajúci štátny orgán sme viackrát upozornili na absenciu vyporiadania spoločného majetku manželov. Štátnemu orgánu podľa nášho najlepšieho vedomia sme vymenovali aj hnutelné veci patriace do dedičstva po poručiiteľke. Konajúci štátny orgán sme upovedomili o snahe pozostalého manžela, zatajiť skutočný rozsah hnutelného majetku po poručiiteľke. ... V tejto súvislosti poukazujeme aj na to, že notár ako súdny komisár až po uplynutí viac ako dvadsať rokov začal pátrať po finančných prostriedkoch poručiiteľky na vkladných knižkách, skutočný rozsah peňažnej hotovosti v konaní nezisťoval dodnes. Štátny orgán k zisťovaniu ďalšej hnutelnej veci - osobného motorového vozidla - siahlo až vtedy, keď jeho účinok na dosiahnutie účelu zabezpečenia ochrany záujmov a práv dedičov bol minimalizovaný. ...

Čo sa týka našich procesných úkonov v dedičskom konaní, treba dodať, že všetky naše odvolania boli podané v súlade s platnými procesnoprávnymi predpismi v záujme ochrany našich práv.

Na druhej strane, naše odvolanie zo dňa 30. 01. 1986 proti rozhodnutiu Štátneho notárstva v T. č. k. D 869/85-31 zo dňa 25. 11. 1985 štátny orgán až po štyroch rokoch predložil krajskému súdu na rozhodnutie. Tvrdíme, že hore uvedené meškanie štátneho orgánu, a nie naše odvolanie ovplyvnilo v značnej miere dĺžku dedičského konania po poručiťelke. Po predložení spisu štátnym notárstvom krajský súd o našom odvolaní promptne rozhodol, a to uznesením č. k. 15 Co 30/90-76 zo dňa 28. 02. 1990. O našom návrhu na vylúčenie Štátneho notárstva v T., ktorý sme podali spolu s naším hore uvedeným odvolaním, krajský súd rozhodnúť nemohol, nakoľko štátne notárstvo opakovane predkladalo spis krajskému súdu bez toho, aby zabezpečilo vyjadrenie vlastných štátnych notárov k vznesenej námietke predpojatosti. Napokon krajský súd až dňa 30. 07. 1990 rozhodol o našom návrhu na vylúčenie Štátneho notárstva v T. a uznesením č. k. 15 Nc 40/90-96 prejednanie dedičskej veci po poručiťelke prikázal podľa § 12 ods. 3 Not. por. Štátnemu notárstvu Košice-vidiek. Z hore uvedeného vyplýva, že nie naším odvolaním a nie naším návrhom na vylúčenie, ale nesprávnou činnosťou štátneho orgánu - ktorý podľa uvedeného rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach bol v konaní zaujatý - bola neúmerne ovplyvnená dĺžka dedičského konania.

Odvolanie zo dňa 28. 06. 2006 proti rozhodnutiu Okresného súdu Košice - okolie č. k. D 994/1990-201, Dnot 183/99 z 22. mája 2000, ktorým okresný súd odkázal právnych nástupcov pozostalého manžela poručiťelky, aby podali žalobu o určenia neplatnosti závetu napísaného poručiťelkou 20. júna 1984 sme v záujme ochrany našich práv boli nútený podať, nakoľko namietané rozhodnutie okresného súdu nám bolo doručené až po rozhodnutí odvolacieho súdu v merite veci v sporovom konaní o určenie neplatnosti závetu poručiťelky ... uznesenie Okresného súdu Košice-okolie č. k. D 994/90-201, Dnot 183/99 z 22. mája 2000 nadobudlo právoplatnosť 14. júna 2000. V skutočnosti spomínané uznesenie nadobudlo právoplatnosť vtedy, keď bolo doručené poslednému účastníkovi dedičského konania dňa 14. júna 2006), následkom čoho počas celého sporového konania sme boli vedený a informovaný, že sa nejedná o žalobu v súvislosti s konaním o dedičstve poručiťelky, ale o inú určovaciu žalobu, a žalobcovia majú súdu preukázať ich naliehavý

právny záujem na požadovanom určení. Naším odvolaním sme mienili odstrániť dodnes trvajúci nedostatok dedičského konania, konkrétne to, že sa nerozhodlo o podmienkach dedičského práva. Tento nedostatok v dedičskom konaní dodnes nie je odstránený napriek tomu, že v dedičskej veci po poručiteľke E. T. konajúci štátny orgán na to (podľa vtedy platných procesnoprávných predpisov sa jednalo o otázku platnosti závetu v nadväznosti na ust. § 37 Obč. Zák. v spojitosti s ust. § 18 Not. por. posl. veta.) bol upozornený MS SSR, listom č. 243/90-50 zo dňa 26. januára 1990.

Tvrdíme, že ani našimi ďalšími podaniami, žiadosť o určenie podmienok dedičského práva zo dňa 03. 05. 2006, návrh na rozhodnutie o podmienkach dedičského práva zo dňa 26. 01. 2007 neboli z našej strany spôsobené prieťahy v konaní. Poznávame, že okresný súd o našom návrhu dodnes nerozhodol.

Dňa 05. 05. 2006 návrhom na neodkladné opatrenia v dedičskom konaní sme okresný súd okrem iného žiadali, aby aj ohľadne peňažnej hotovosti a úspor na vkladných knižkách bola v záujme dedičov po poručiteľke vylúčená možnosť straty, zámeny alebo odcudzenia. Zastávame názor, že naším podaním neboli spôsobené prieťahy v konaní. Napriek tomu, že náš návrh bol právoplatne zamietnutý, notár ako súdny komisár konečne začal pátrať po finančných prostriedkoch poručiteľky na vkladných knižkách a siahol aj k zisťovaniu ďalšej huteľnej veci z pozostalosti, osobného motorového vozidla.

Naším podaním zo dňa 03. 05. 2006, v ktorom sme žiadali štátny orgán, aby odstránil niektoré procesné nedostatky dedičského konania po poručiteľke (napr., že nebol vyporiadany spoločný majetok manželov) tiež neboli spôsobené prieťahy v konaní.

Sťažnosťami sme v dedičskom konaní viackrát poskytli príležitosť okresnému súdu, aby odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením nášho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Napriek tomu, súd naďalej nekonal plynulo, koncentrovane a efektívne, a nevyplnil obsah nášho práva na súdnu ochranu zákonom upraveným relevantným konaním. Predseda súdu v konaní, na naše konkrétne sťažnosti týkajúcej sa prieťahov v konaní väčšinou vecne neodpovedali (napr. v odpovediach nám viackrát len oznámil predpokladaný termín pojednávania), alebo naše sťažnosti vôbec neprešetril (viď. napr. sťažnosť zo dňa 29. 01. 2007). K prevedeniu náprav zo strany kompetentného orgánu súdu však ani v jednom prípade nedošlo. ...

Taktiež považujeme za potrebné odôvodniť, z akého dôvodu požaduje primerané finančné zadostučinenie vo výške uvedenej v našej sťažnosti zo dňa 06. 12. 2009.

Pri odôvodnení žiadaného primeraného finančného zadostučinenia musíme uviesť, že sme bezradní vo vzťahu k nečinnosti okresného súdu v konaní, pretože všetky dostupné prostriedky, ktorými sme ho upozorňovali na jeho nečinnosť, resp. na jeho nesprávne činnosti sme bezúspešne vykonali. Pociťujeme bezmocnosť a nespravodlivosť, ktoré nás sprevádzajú pri porušovaní nášho základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietáhov a práva na majetok. Pretrváva u nás pocit neistoty, ktorý vyplýva zo situácie, že nevieme, kedy budeme môcť užívať zdedený majetok. Žiadame zohľadniť neúmerne dlhú dobu konania, pretože dôsledkom zbytočných prietáhov v konaní, sa nám kráti možnosť užívať majetok, a aj v najlepšom prípade sa pomaly obmedzuje na náš neproduktívny vek.

Okrem toho, trvajúce dedičské konanie má negatívny dopad aj na medziludské vzťahy, resp. na príbuzenské vzťahy, nakoľko v konaní už práve z dôvodu nečinnosti okresného súdu a neprimeranej dĺžky jeho trvania vystupujú už právni nástupcovia pôvodného dediča zo zákona. ...

Miera spravodlivého finančného zadostučinenia iba tak bude zodpovedať kritériám spravodlivosti, ak Ústavný súd pri jeho posúdení zohľadní skutočnosť, že v dedičskom konaní sme márne poskytli súdom maximálnu súčinnosť. Naše pravidelné účasti na nepripravených pojednávaniach; splnenie úloh, ktoré súdny komisár od nás požadoval; notármi a súdnymi komisármi poskytnuté nesprávne právne poučenia a ich dôsledky; skutočnosť, že Okresný súd Košice-okolie nás nútil do bezvýsledného sporového konania; nezvyklá situácia, že v nesporovom konaní (v ktorom súd má konať z úradnej povinnosti) s nespravodlivým charakterom, sme boli nútení vyvíjať maximálne úsilie, aby štátne orgány vôbec konali, resp. postupovali v súlade so zákonom, - hlavne tieto skutočnosti (ale v konečnom dôsledku celé 26 ročné nespravodlivé konanie) nám spôsobili okrem straty času spojenej s fyzickou a psychickou námahou aj značnú finančnú záťaž. ...

Spravodlivé finančné zadostučinenie požadujeme aj ako nemajetkovú ujmu za dlhodobé stresy a viacročnú právnu neistotu v dedičskom konaní, ktoré má pre nás značný význam a ktoré je treba aj z pohľadu Európskeho dohovoru považovať za záležitosť dôležitého významu, nakoľko ide o citlivú otázku a problém. Počas 26 ročného dedičského konania sme nadobudli pocit, že vo veci samej sa rozhodnutiu nedočkáme ani my, čo nás

mimoriadne ponízuje a spôsobuje nám nemalé psychické útrapy. Stratili sme dôveru v spravodlivosť, nestrannosť a odbornosť štátnych orgánov, ako aj nádej domôcť sa našich práv na súde v dohľadnom čase.

... doterajšie prieťahy v konaní sa už nedajú napraviť, ani odstrániť. Jediné primeraným finančným zadosťučinením je možné nastoliť spravodlivú rovnováhu medzi poškodeným záujmom a protiprávnym správaním. Primeranosť finančného zadosťučinenia závisí predovšetkým od vážnosti protiprávneho správania, t. z. hlavne od dĺžky zbytočných prieťahov v konaní, ale v tomto prípade evidentne žiadame zohľadniť aj význam dôležitosti tejto dedičskej veci a súvisiacich okolností pre nás.

... spôsobené zbytočné prieťahy vznikli v takom konaní o dedičstve, v ktorom pozostalý manžel poručiteľky žalobu o určenie neplatnosti závetu v prekluzívnej lehote nepodal, resp, platnosť závetu poručiteľky jednostranným právnym úkonom uznal, čo je v spise deklarované verejnou listinou. Následne štátny orgán nepokračoval v dedičskom konaní podľa záväzného postupu, ktorý je v súlade s ustanoveniami príslušných paragrafov procesnoprávných predpisov, ale práve opak okresný súd rozhodnutím č. k. D 994/90-201, Dnot 183/99 zo dňa 22. 05. 2000 nás nútil do bezvýsledného sporového konania, v ktorom konaní ten istý okresný súd o otázke platnosti s konečnou platnosťou dodnes nerozhodol. Dá sa povedať aj to, že šesťročné sporové konanie o neplatnosť závetu bol vynútený (pozostalý manžel v prekluzívnej lehote nepodal žalobu na určenie neplatnosti závetu poručiteľky, následne platnosť tohto závetu zápisnične aj uznal) tým Okresným súdom Košice-okolie, ktorý súd následne v pokračovaní dedičského konania dodnes nerozhodol ani len o podmienkach dedičského práva. ...

Hore uvedenými odôvodňujeme opodstatnenosť našej žiadosti o primerané finančné zadosťučinenie, ako náhradu nemajetkovej ujmy vo výške uvedenej v našej sťažnosti zo dňa 06. 12. 2009. Zároveň uplatňujeme si aj trovy právneho zastúpenia vo výške, ktorú dodatočne vyčíslime.»

Na výzvu ústavného súdu doručili sťažovatelia 12. septembra 2011 ďalšie stanovisko, v ktorom doplnili svoje vyjadrenie z 22. augusta 2011 a poukázali na relevantné skutočnosti, ktoré súvisia podľa ich názoru s rozhodnutím ústavného súdu, z ktorého ústavný súd uvádza:

„Vo vyjadrení okresného súdu je uvedené, že dňa 01. 11. 1985 bolo zistené, že pozostalý manžel žalobu proti závetným dedičom ohľadne určenia neplatnosti závetu v prekluzívnej lehote nepodal. Z vyjadrenia je zrejmé aj to, že štátny orgán nepokračoval v konaní procesnoprávne záväzným postupom, t. j. následne nerozhodol o otázke platnosti závetu poručiťky. Navyše nesprávnou činnosťou pristúpil k súpisu majetku poručiťky bez toho, aby predtým vyporiadal spoločný majetok manželov. Na nasledujúcom pojednávaní štátny orgán jeho ďalšou nesprávnou činnosťou prerušil dedičské konanie a uznesením nás odkázal, aby sme podali žalobu na súde proti pozostalému manželovi ohľadne dokázania tej skutočnosti, že poručiťka v čase svojej smrti vlastnila aj iné zlaté veci. Aj z konečných výsledkov týchto nesprávnych činností štátneho notárstva je zrejmé, že zo strany štátneho orgánu boli spôsobené len zbytočné prietahy.

Naše odvolanie zo dňa 30. 01. 1986 proti rozhodnutiu Štátneho notárstva v T. č. k. D 869/85-31 zo dňa 25. 11. 1985 štátny orgán až po štyroch rokoch predložil krajskému súdu na rozhodnutie. ...

O našom návrhu na vylúčenie Štátneho notárstva v T., ktorý sme podali spolu s našim hore uvedeným odvolaním, krajský súd rozhodnúť ani po štyroch rokoch nemohol, nakoľko štátne notárstvo aj po štyroch rokoch opakovane predkladalo spis krajskému súdu bez toho, aby zabezpečilo vyjadrenie vlastných notárov k vznesenej námietke predpojatosti. ...

Z vyjadrenia okresného súdu ďalej vyplýva, že po prikázaní prejednania dedičskej veci Štátnemu notárstvu Košice - vidiek uznesením D 994/90 zo dňa 30. 07. 1990 ani tento štátny orgán nepokračoval v konaní procesnoprávne záväzným postupom, t. j. naďalej nerozhodol o otázke platnosti závetu poručiťky, ale nesprávnou činnosťou pokračoval v súpise majetku poručiťky bez predchádzajúceho vyporiadania spoločného majetku manželov. ...

Z vyjadrenia okresného súdu je zrejmé aj to, že to bol práve okresný súd, ktorý v roku 1993 po procesnom úkone, keď prevzal rozhodovaciu právomoc v dedičskej veci po poručiťke... nerozhodol o otázke platnosti závetu, resp, po zmene zákona nerozhodol o podmienkach dedičského práva. Z vyjadrenia vyplýva aj to, že okresný súd ani právnych nástupcov pozostalého manžela poručiťky neodkázal na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu. ...

Z vyjadrenia okresného súdu ďalej vyplýva, že po procesnom úkone právnych nástupcov pozostalého manžela poručiteľky, ktorým ich právny zástupca dňa 08. 06. 1994 žiadal, aby vec bola prikázaná Okresnému súdu v Trebišove z dôvodu vhodnosti, štátnym orgánom v konaní boli spôsobené ďalšie zbytočné prietahy. Z vyjadrenia je zrejmé, že až dňa 10. 05. 1995 bol vykonaný referát na predloženie spisu na rozhodnutie o návrhu na delegáciu. Je zrejmé aj to, že Okresný súd Košice - vidiek procesnoprávne vadným postupom požiadal Najvyšší súd SR, aby ten rozhodol o procesnom návrhu účastníkov. Z vyjadrenia vyplýva, že okresný súd až dňa 17. 11. 1995 predložil spis vo veci príslušnému krajskému súdu na rozhodnutie o delegácii. Z vyjadrenia vyplýva, že krajský súd vec vrátil okresnému súdu, nakoľko tá bola predčasne predložená na rozhodnutie. ...

Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že po procesnom úkone právnych nástupcov pozostalého manžela poručiteľky JUDr. D. T. a Ing. Z. S., keď dňa 21. 07. 1999 žiadali, aby boli pribratí do dedičského konania po poručiteľke, následne okresný súd dňa 22. 05. 2000 vydal uznesenie, ktorým odkázal aj vyššie uvedených účastníkov na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu, bez toho, aby tí namietali jeho platnosť. Túto činnosť v konaní spravodlivo je treba považovať, za takú nesprávnu činnosť štátneho orgánu, s ktorou boli spôsobené významné zbytočné prietahy.

Z vyjadrenia okresného súdu je zrejmé aj to, že žaloba v prekluzívnej lehote opäť nebola podaná. Okresný súd sám uvádza, že uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 06. 2000, a taktiež, že z úradného záznamu zo dňa 07. 08. 2008 a z prípisu zo dňa 31. 08. 2008 bolo zistené, že žaloba o neplatnosť závetu dedičmi podaná nebola. ... Z vyjadrenia okresného súdu (viď 4. ods. 13. str.) a zo spisu však vyplýva, že spomínané uznesenie Okresného súdu Košice-okolie č. k. D 994/90-201, Dnot 183/99 z 22. 05. 2000 nadobudlo právoplatnosť až 26. 01. 2009, nakoľko uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 10CoD/9/2006-257 zo dňa 03. 08. 2006, ktorým krajský súd rozhodol o našom odvolaní proti rozhodnutiu o odkázaní právnych nástupcov pozostalého manžela poručiteľky na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu okresný súd doručil dedičovi zo závetu Ing. P. B. až 22. 01. 2009, a ten obdržal dňa 26. 01. 2009. Z hore uvedeného vyplýva nielen to, že neskorým doručením relevantného uznesenia krajského súdu dedičovi zo závetu v konaní boli spôsobené ďalšie významné zbytočné prietahy, ale je zrejmé aj to, že právnymi nástupcami pozostalého manžela poručiteľky žaloba o určenie neplatnosti závetu

bola podaná predčasne, pred právoplatnosťou vyššie uvedeného uznesenia okresného súdu. Z toho vyplýva aj to, že konanie vo veci určenia neplatnosti závetu poručiťky, ktorá prebieha do dnešného dňa na Okresnom súde Košice okolie pod sp. zn. 15 C 5/00, nesúvisí s konaním o dedičstve, ale sa jedná o samostatné konanie, v ktorom žalobcovia mali preukázať ich naliehavý právny záujem na požadovanom určení. ...

Z vyjadrenia okresného súdu je zrejmé, že ani po našom procesnom úkone, keď sme dňa 20. 02. 2006 upozornili štátny orgán, že nám nebolo doručené hore uvedené uznesenie č. k. D 994/90-201, Dnot 183/99 zo dňa 22. 05. 2000, okresný súd nepokračoval v konaní procesnoprávne správnym postupom a relevantné uznesenie nám naďalej nedoručil, resp. doručil so značným meškaním (viď vyššie). ...

Z vyjadrenia okresného súdu je zrejmé aj to, že štátny orgán nereagoval na naše procesné návrhy a žiadosti zo dňa 27. 02. 2006 a 05. 05. 2006 a k odstráneniu namietaných procesných vád v konaní naďalej nedošlo. ...

Z vyjadrenia je zrejmé aj to, že po podaní nášho odvolania zo dňa 02. 06. 2006 proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa č. k. D/994/1990-211 zo dňa 02. 06. 2006 o zamietnutí nášho návrhu na neodkladne opatrenia okresný súd naše odvolanie predčasne predložil krajskému súdu na rozhodnutie, nakoľko zanedbal zistiť úplný okruh právnych nástupcov pozostalého manžela poručiťky. Z uvedeného dôvodu odvolací súd uznesením č. k. 10CoD/7/2006-255 zo dňa 03. 08. 2006 vec vrátil súdu prvého stupňa. Vo vyjadrení nie je uvedené, že okresný súd uvedené uznesenie následnou nesprávnou činnosťou dňa 14. 09. 2006 doručil advokátovi JUDr. D. S., ktorý v dedičskom konaní Ing. P. B. nezastupoval. Následkom tejto nesprávnej činnosti je to, že hore uvedené uznesenie dedičovi zo závetu Ing. P. B. dodnes nie je doručené. ...

... po procesnom úkone krajského súdu, keď ten uznesením č. k. 10 CoD/9/2006-257 zo dňa 03.08.2006 rozhodol o našom odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu č. k. D 994/90-201, Dnot 183/99 zo dňa 22. 05. 2000 okresný súd... rozhodnutie odvolacieho súdu v lehote nám nedoručil, resp. doručil až v roku 2009 (viď vyššie). ...

Z vyjadrenia nie je zrejmé, že náš ďalší procesný úkon v konaní sme plnili v lehote, keď sme dňa 07.03.2007 predložili súdu rovnopisy žiadaných podaní. Vo vyjadrení je datovanie výzvy krajského súdu uvedené s preklepom na deň 16. 02. 2006 (namiesto skutočného dátumu 16. 02. 2007), pričom výzvu sme obdržali dňa 22. 02. 2007.

Z vyjadrenia je zrejmé, že súdny komisár až dňa 19. 10. 2007 požiadal Slovenskú sporiteľňu, a. s., Bratislava a Krajský dopravný inšpektorát, Košice o zaslanie výpisu z účtu (vkladných knižiek na meno poručiťelky) a o oznámenie, či poručiťelka v čase jej smrti bola evidovaná ako držiteľka motorového vozidla. ...

Sudcovská lehota na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu pozostalému manželovi dedičovi zo zákona uplynula v roku 1985. Túto lehotu nemožno predĺžiť. Po márnom uplynutí lehoty právny záujem na určenie sporného práva v rámci samostatného konania dedičom zo zákona zanikol. Pozostalý manžel poručiťelky v roku 1985 prestal byť účastníkom konania z titulu dediča a jeho postavenie v zmysle zákona už nemôže byť obnovené. Eventuálni právni nástupcovia pozostalého manžela takisto nemôžu byť účastníkmi konania z titulu dedenia po poručiťelke. Výsledky doterajšieho konania sú záväzné. Úkony pozostalého manžela poručiťelky v dedičskom konaní sú účinné aj proti jeho právnym nástupcom. Právo dovolať sa neplatnosti závetu neprechádzalo na eventuálnych právnych nástupcov pozostalého manžela poručiťelky, nakoľko s týmto právom pozostalý manžel poručiťelky v čase jeho smrti už nedisponoval. Navyše eventuálni právni nástupcovia pozostalého manžela poručiťelky v roku 2000 žalobu o určenie neplatnosti závetu v sudcovskej lehote tiež nepodali. Už aj z toho dôvodu prestali byť účastníkom konania z titulu dediča. Relevantným faktom je, že poručiťelka v závete disponovala s celým jej majetkom, a zo závetných dedičov, nikto platne neodmietol dedičstvo. Nakoniec treba uviesť, že počas dedičského konania štátny orgán nikdy spoľahlivo nezistil úplný okruh dedičov, a preto pri podaní nášho dovolania sme sa ani mi nemohli správne orientovať na základe zistenia okresného súdu v tom smere. ...

Vo vyjadrení okresného súdu ďalej je uvedené, že po podaní nášho dovolania zo dňa 24. 01. 2008 proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 10CoD/9/2006-257 zo dňa 3. 08. 2006 Najvyšší súd SR vrátil dovolanie prvostupňovému súdu na doplnenie za účelom zistenia, komu v skutočnosti bolo doručené hore uvedené uznesenie krajského súdu. Vo vyjadrení je uvedené, že okresný súd dvakrát vykonal rozsiahle šetrenie prostredníctvom slovenskej pošty.

Vo vyjadrení nie je uvedené, ale zo spisu vyplýva, že celý problém okolo doručenia uznesenia bol vyvolaný tým, že okresný súd uvedené uznesenie opomenul doručiť dedičovi zo závetu Ing. P. B. Zo spisu vyplýva aj to, že... dňa 14. 09. 2006 doručil advokátovi JUDr.

D. S., ktorý v dedičskom konaní Ing. P. B. nezastupoval. Ďalej zo spisu vyplýva, že okresný súd dedičovi zo závetu RNDr. J. B. uznesenie nedoručil na adresu jeho trvalého bydliska a nedoručil ani na adresu jeho prechodného pobytu v Českej republike (napriek tomu, že okresný súd podaním zo dňa 14. 03. 2006 bol výslovne upozornený na dlhodobý pobyt RNDr. J. B. v zahraničí a na zmenu jeho adresy), ale doručil na adresu trvalého bydliska jeho brata. ...

Vo vyjadrení okresného súdu je uvedené, že dňa 20. 01. 2009 najvyšší súd aj druhýkrát vrátil spis prvostupňovému súdu nakoľko uznesenie krajského súdu nenadobudlo právoplatnosť a preto je potrebné odstrániť procesné nedostatky v doručovaní uvedeného uznesenia. Dňa 30. 01. 2009 okresnému súdu napokon sa podarilo procesnoprávne správnym spôsobom postúpiť spis Najvyššiemu súdu SR. ...

Nakoľko predseda okresného súdu v jeho vyjadrení uviedol aj také skutočnosti, ktoré sa nezakladajú na pravde, preto považujeme za potrebné tie najvýznamnejšie na záver jednoznačne namietat':

... je uvedené, že uznesenie Okresného súdu Košice-okolie č. k. D 994/90-201 zo dňa 22. 05. 2000 nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 06. 2000.

V skutočnosti uvedené uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 26. 01. 2009, keď uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 10 CoD/9/2006-257 zo dňa 03. 08. 2006 (ktorým krajský súd rozhodol o našom odvolaní proti rozhodnutiu o odkázaní právnych nástupcov pozostalého manžela poručiteľky na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu) obdržal Ing. P. B., ako posledný z dedičov zo závetu.

... je uvedené, že rozsudok Okresného súdu Košice - okolie č. k. 15C 5/00-116 zo dňa 20. 04. 2004 nadobudol právoplatnosť dňa 12. 12. 2005 okrem výroku o trovách konania.

V skutočnosti uvedený rozsudok okresného súdu dodnes nenadobudol právoplatnosť nakoľko rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 CoD 45/05-244 zo dňa 24. 10. 2005 (ktorým odvolací súd v sporovom konaní o určenie neplatnosti závetu poručiteľky potvrdil hore uvedené rozhodnutie okresného súdu vo veci samej) účastníkovi sporového konania RNDr. J. B. do dnešného dňa nedoručil.

... okresný súd na uvedených relevantných rozhodnutiach vyznačil doložky právoplatnosti s chybnými dátumami. Skutkové zistenia o dátumoch právoplatnosti uvedených rozhodnutí sú jednoznačne svojvoľné, a svojvoľný je aj ďalší postup v konaní, pri

ktorom postupe okresný súd pri všetkých jeho procesných rozhodnutiach v dedičskom konaní po poručiťke vychádza z týchto svojvoľne zistených chybných dátumov. Uvedené svojvoľné činnosti aplikácie chybných dátumov právoplatnosti relevantných rozhodnutí v dedičskom konaní nesmerujú k odstráneniu našej právnej neistoty, a zároveň je s nimi porušené naše základné právo na prerokovania našej veci bez zbytočných prieťahov.“

Sťažovatelia súčasne oznámili, že trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. V nadväznosti na uvedené ústavný súd v súlade s § 30 ods. 1 zákona o ústavnom súde nariadil ústne pojednávanie na 20. október 2011.

Na ústnom pojednávaní 20. októbra 2011 sa zúčastnili sťažovatelia. Ich právny zástupca v konaní pred ústavným súdom svoju neúčasť ospravedlnil z dôvodu kolízie jeho účasti s účasťou na inom pojednávaní. Zástupca okresného súdu sa na nariadenom pojednávaní nezúčastnil.

Na pojednávaní neodznali žiadne skutočnosti, ktoré by neboli obsahom spisu.

Po prijatí sťažnosti sťažovatelia rozšírili svoju sťažnosť podaním doručeným 1. júla 2011 o Štátne notárstvo T., ktoré sa malo podľa ich vyjadrenia dopustiť zbytočných prieťahov v konaní vedenom pod sp. zn. D 869/1985, a v nadväznosti na túto skutočnosť žiadali, aby ústavný súd rozhodol o porušení ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Štátneho notárstva T. a žiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každému v sume po 38 300 €.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že ak ústavný súd sťažnosť neodloží alebo neodmietne, prijme ju pri predbežnom prerokovaní na ďalšie konanie „v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu“. Uvedené ustanovenie zákona o ústavnom súde vylučuje možnosť sťažovateľov, ako aj ich právnych zástupcov meniť či rozširovať, resp. dopĺňať v období po prijatí sťažnosti návrh na začatie konania (sťažnosť), ktorý je koncentrovane vyjadrený v petite, na čo ústavný súd konštantne poukazuje vo svojej ustálenej judikatúre

(pozri napr. m. m. I. ÚS 36/02, I. ÚS 109/02, III. ÚS 196/08, III. ÚS 225/08, IV. ÚS 305/09). Tento záver vyplýva zo skutočnosti, že konanie pred ústavným súdom je konštruované v dvoch na seba nadväzujúcich etapách (fázach), ktoré možno „pracovne“ označiť ako etapa predbežného prerokovania návrhu a etapa rozhodovania o návrhu vo veci samej. V prvej etape upravenej najmä v § 25 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje a rozhodne buď o jeho odmietnutí, alebo o jeho prijatí na ďalšie konanie, pričom zároveň rozhodne aj o rozsahu, v akom ho prijme na ďalšie konanie. Po prijatí návrhu na ďalšie konanie ústavný súd rozhoduje o ňom vo veci samej (meritórne), a to v rozsahu, v akom bol prijatý na ďalšie konanie.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené konštatuje, že v tomto štádiu konania (po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie) rozšírenie sťažnosti nie je prípustné, a preto o nej rozhodoval len v rozsahu, v ktorom prijal vec na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 270/2011-90 z 23. júna 2011.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby ich záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje,

predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

V súlade so svojou doterajšou judikatúrou ústavný súd rozhodoval vo veci sťažovateľov len v rozsahu prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (III. ÚS 234/09) a na rozšírenie sťažnosti doručenej mu 1. júla 2011 pri svojom rozhodovaní neprihliadal.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania je rozhodovanie v dedičskej veci, ktoré nie je právoplatne skončené ani po 26 rokoch od jeho začatia. Po právnej stránke konanie v zásade nie je právne zložitú. Vykazuje však značnú skutkovú zložitú vzhľadom na počet účastníkov dedičského konania a zmenu okruhu dedičov v dôsledku úmrtia niektorých dedičov, na potrebu rozhodovať o súvisiacich otázkach v ďalších konaniach, ako aj vykonať preklady dôkazov z maďarského jazyka i znalecké dokazovanie, rozhodovať o vznesených námietkach predpojatosti. Napriek uvedeným skutočnostiam nemožno doterajšiu dĺžku namietaného konania v trvaní 26 rokov ospravedlniť jej skutkovou zložitúou.

2. Správanie sťažovateľov je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu nimi označených práv.

Z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. D 869/85, D 994/90 ústavný súd zistil, že aj sťažovatelia prispeli čiastočne k doterajšej dĺžke konania, a to svojimi opakovanými podaniami vo veci, návrhmi na neodkladné opatrenia a následným využívaním procesných prostriedkov, ktoré sťažovatelia boli síce oprávnení využívať, ale o ktorých však bolo potrebné rozhodovať, čo podľa názoru ústavného súdu malo vplyv na predĺženie konania,

a tým aj na doterajšiu dĺžku konania. Napriek tomu procesná aktivita sťažovateľov nemôže ospravedlniť nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu a už vôbec nie skutočnosť, že okresný súd vo veci právoplatne nerozhodol ani po uplynutí 26 rokov od začatia konania.

3. Ústavný súd sa napokon zaoberal postupom okresného súdu v označenom konaní. Dedičské konanie t. č. vedené na okresnom súde pod sp. zn. D 869/85, D 994/90 začalo v roku 1985. Celé konanie je síce poznačené skutkovou zložitou veci, ktorá však podľa názoru ústavného súdu nemala vplyv na vykazované obdobia nečinnosti okresného súdu (4. júna 1993 – 8. júna 1994, 1. apríla 1997 – 23. mája 1998, od 21. mája 2000 – 12. decembra 2005), keďže okresný súd bez ospravedlniteľného dôvodu v týchto obdobiach vo veci nekonal. Doterajšiu dĺžku konania ovplyvnilo najmä časovo neprimerané a neefektívne rozhodovanie o procesných návrhoch sťažovateľov – rozhodovanie o delegácii veci, rozhodovanie o návrhu v súvislosti s pravosťou závetu a o dedičskom práve, keď sa vo veci rozhodovalo až v dovolacom konaní, problémy s doručovaním uznesenia č. k. 9 CoD 17/07-295 z 20. apríla 2007.

Ústavný súd napriek zohľadneniu skutkovej zložitosti veci, určitého podielu sťažovateľov na doterajšej dĺžke dedičského konania a v nadväznosti na to aj na neefektívny postup okresného súdu nemôže akceptovať doterajšiu dĺžku konania, ktorú považuje za neprimeranú. Ústavný súd už vo svojej judikatúre opakovane vyslovil, že všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila fyzická alebo právnická osoba so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP). Ústavný súd nemôže akceptovať skutočnosť, že takmer po 26 rokoch od začatia konania nie je ustálený, resp. je sporný okruh oprávnených dedičov v dedičskom konaní, a nie je vykonaný relevantný súpis najmä hmotného majetku patriaceho do dedičstva. Ústavný súd napokon hodnotiac postup okresného súdu v súlade so svojou predchádzajúcou judikatúrou (napr. IV. ÚS 173/05) konštatuje, že

z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby napadnuté dedičské konanie nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 26 rokoch od jeho začatia.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším neefektívnym postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99 a aj opakovanou nečinnosťou došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V nadväznosti na rozhodnutie ústavného súdu, že základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu porušené boli, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa v napadnutom konaní nachádzajú s'ťažovatelia v procesnom postavení žalovaných.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume 36 500 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázali najmä na to, že stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzajú, trvá už 26 rokov.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. D 994/90, Dnot 183/99 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu ani takmer po 26 rokoch právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 12 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. D. S. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľov vyčíslil trovy konania za dva úkony právnej služby v sume 567,46 € (jeden urobený v roku 2009 a jeden urobený v roku 2011). Úhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby v sume požadovanej právnym zástupcom sťažovateľov, keďže neprevyšuje sumu ustanovenú vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2011